

Oikaisuvaatimus Tuija Hautakangas päätökseen 14.4.2026 § 5, tohtoritason tutkimushanke

Tervitutk 19.05.2026 § 18
15282/02.05.01/2023

Valmistelija(t) Juristi Paavo Autere, paavo.autere@pshyvinvointialue.fi
p. 044 717 9665

Päätös Alueellinen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta päätti hylätä oikaisuvaatimuksen asiaselosteessa kuvatuin perustein.

Esittelijä Eija Ruotsalainen, eija.ruotsalainen@etelasavonha.fi

Päätösehdotus Alueellinen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen asiaselosteessa kuvatuin perustein.

Ennakkovaikutusten arviointi

-

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 18

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan liitteenä:
Oikaisuvaatimus
Hakemusasiakirjat
Yhteenveto arviointipisteityksistä ja palautteista

Esityslistan oheisaineistona:

Valmistelu

1 Oikaisuvaatimus

Tuija Hautakangas ("oikaisuvaatimuksen tekijä") on 27.4.2026 saapuneella oikaisuvaatimuksella vaatinut oikaisua alueellisen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunnan ("toimikunta") rahoituspäätökseen.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on perustellut vaatimustaan seuraavasti:

1. STM:n painopistealueesta " Suuria tietoaineistoja hyödyntävien tutkimusmenetelmien saaminen terveydenhuollon käyttöön " on yksi arvioija antanut nolla pistettä. Oikaisuvaatimuksen tekijän mukaan pisteet on arvioitu väärin. Tutkimuksessa yhdistetään laajoja tietorekistereitä pitkältä ajanjaksolta.

2. Painopistealueesta 3 ” Terveysthuollon ja palvelujärjestelmien vaikuttavuuden ja sen osana laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden tutkimus ” annetut nolla pistettä on väärin arvioitu. Tutkimuskokonaisuuden päätavoite on potilasturvallisuuden kohdentaminen siten, että sairaaloiden välillä ei ole turvallisuuseroja. Jotta eri sairaaloiden keisarileikkausten määrin eroja voidaan kaventaa, tulee selvittää mistä erot johtuvat.
3. Painopistealueesta 4 ” Terveys- ja hyvinvointieroja kaventavan palvelujärjestelmän kehittämistä koskeva tutkimus ” kaksi arvioijaa on antanut nolla pistettä. Tämä painopistealue on tutkimuksen päätavoite ja lähtökohta: terveyserojen kaventaminen Suomen hyvinvointialueiden/synnytyssairaaloiden välillä. Potilaan kannalta on epätasa-arvoista että leikkauspäätökseen vaikuttaa se, missä sairaalassa synnytys tapahtuu.
4. Arviointien perusteita olisi hyvä tietää tulevia vuosia varten, mutta niitä ei ole avattu. Esimerkiksi tutkimussuunnitelman innovatiivisuudesta on saatu yksi piste. Lisäksi olisi ilo tietää, miten tutkimuksen menetelmien ja aineiston laadukkuutta voisi parantaa, kun kaksi arvioijaa on antanut kaksi pistettä. Lisäksi vaatimuksessa on viitattu siihen, että arvioijan mukaan rahoitussuunnitelmassa/toteuttamiskelpoisuudessa on nähty heikkouksia.

2 Oikaisuvaatimuksen tekijän tutkimushankkeen arviointi

Oikaisuvaatimuksen tekijä on hakenut toimikunnalta valtion tutkimusrahoitusta (”VTR-rahoitus”) vuodelle 2026 tohtoritason tutkimushankkeeseen nimeltä ”Suomen synnytyssairaaloiden ja synnytysten laadun ja turvallisuuden vertailu Robsonin luokittelun avulla ”, jäljempänä ”tutkimushanke”

Arvioijat ovat pisteyttäneet tutkimushankkeen eräät arviointikohdat seuraavasti

1. STM:n painoalueisiin kuuluvissa arviointikohdissa ”Suuria tietoaineistoja hyödyntävien tutkimusmenetelmien saaminen terveydenhuollon käyttöön ”, ” Terveysthuollon ja palvelujärjestelmien vaikuttavuuden ja sen osana laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden tutkimus” sekä ” Terveys- ja hyvinvointieroja kaventavan palvelujärjestelmän kehittämistä koskeva tutkimus” tutkimushankkeelle on eräissä arvioinneissa annettu nolla pistettä. Tämä on tarkoittanut sitä, että nolla pistettä antaneiden arvioijien mukaan tutkimushanke ei kohdistu nolla pistettä saaneelle STM:n painoalueelle.
2. Lisäksi arviointikohdissa ” Tutkimushankkeen innovatiivisuus” ”, ” Tutkimusmenetelmien ja – aineiston laadukkuus ” sekä ” Tutkimushankkeen toteuttamiskelpoisuus ja

rahoitussuunnitelman realistisuus ” tutkimushankkeelle on eräissä arvioinneissa annettu pienempi numerinen arvo kuin muissa arvioinneissa. Innovatiivisuudesta on annettu yhdessä arvioinnissa yksi piste (kohtalainen) muiden antaessa kaksi pistettä (hyvä). Laadukkuudesta on annettu kahdessa arvioinnissa kaksi pistettä (kohtalainen) muiden antaessa kolme pistettä (hyvä). Toteuttamiskelpoisuudesta ja rahoitussuunnitelman realistisuudesta on annettu kahdessa arvioinnissa kaksi pistettä (kohtalainen) muiden antaessa kolme pistettä (hyvä).

Tutkimushankkeen arvioinnissa hakemus on saanut rahoituksen jaon perusteena mediaanipisteiksi 21 pistettä, joka ei ole riittänyt VTR-rahoituksen saamiseen.

Tohtoritason hakemusluokassa VTR-rahoituksen saaminen on edellyttänyt vähintään 22,25 mediaanipistettä, joka on alin pistemäärä sellaiselle tohtoritason tutkimushankkeelle, jolle VTR-rahoitusta on vielä myönnetty.

3 Sovellettavat säännökset, ohjeet ja käytäntö

VTR-rahoituksen myöntäminen perustuu terveydenhuoltolakiin, sen nojalla annettuun STM:n asetukseen sekä hyvinvointialueen ohjeisiin.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 61 §:ssä säädetään yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee yhteistyössä yhteistyöalueiden tutkimustoimikuntien kanssa yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain.

Pykälän 2 momentin mukaan yliopistotasaiseen terveyden tutkimukseen myönnetään valtion rahoitusta yhteistyöalueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille. Rahoitusta maksetaan yhteistyöalueiden tutkimustoimikunnille sosiaali- ja terveysministeriön neljäksi vuodeksi kerrallaan tekemän päätöksen mukaisesti. Ministeriön päätös perustuu tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen sekä tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen edellisellä nelivuotiskaudella. Jos yhteistyöalueiden aluejako muuttuu nelivuotiskauden aikana, muuttunut aluejako otetaan huomioon sosiaali- ja terveysministeriön päätöksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan yhteistyöalueen hyvinvointialueiden on perustettava alueelleen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta, jossa on monitieteinen edustus yhteistyöalueen terveydenhuollon toimintayksiköistä. Tutkimustoimikunta päättää tutkimusrahoituksen myöntämisestä alueellaan hakemusten perusteella. Terveydenhuollon toimintayksikköä ylläpitävä hyvinvointialue, valtion mielisairaala tai sosiaali- ja terveys-

ministeriön asetuksella säädetty palvelujen tuottaja voivat hakea terveyden tutkimuksen rahoitusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta vuosina 2024-2027 (66/2024) säädetään muun muassa yliopistotason terveyden tutkimuksen painoalueista ja painoalueille ohjattavasta rahoituksesta.

Asetuksen 2 §:n mukaan yliopistotason terveyden tutkimuksen painoalueet vuosina 2024–2027 ovat:

- 1) kliininen ja translationaalinen tutkimus;
- 2) suuria tietoaaineistoja hyödyntävien tutkimusmenetelmien saaminen terveydenhuollon käyttöön;
- 3) terveydenhuollon ja palvelujärjestelmän vaikuttavuuden ja sen osana laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden tutkimus;
- 4) terveys- ja hyvinvointieroja kaventava palvelujärjestelmän kehittämistä tukeva tutkimus.

Toimikunnalle osoitetut VTR-rahoitushakemukset on arvioitu ja pisteytetty arviointia koskevan Pohjois-Savon hyvinvointialueen ohjeen mukaisesti (Valtion tutkimusrahoitushakemusten (VTR) arviointi vuonna 2026), ”arviointiohje”.

Arviointiohjeen mukaan arvoinnit ja pisteytys on toteutettu ulkopuolisten arvioijien toimesta. Osa hakemuksen arvioitavista kohdista on pisteytetty Pohjois-Savon hyvinvointialueen tiedepalvelukeskuksessa ennen arvoinnin alkamista, mutta oikaisuvaatimus ei koske näin pisteytettyjä kohtia.

Arvioijat arvioivat hakemukset numeerisesti käyttäen asteikkoja 0-5 ja 0-3. Kaikenkaikkiaan pisteytettäviä arviointikohtia on 13 eri kohtaa. Lisäksi arvioijat pisteyttävät tutkimushankkeen kohdistumisen sosiaali- ja terveysministeriön määrittämille neljälle eri painoalueelle siten, että tutkimuksen kohdistuessa tietyille painoalueelle tutkimushanke saa yhden pisteen/painoalue.

Lopuksi tutkimushankkeelle annetaan yleisarvosana erittäin ansiokas/hyväksyttävä/hylättävä sekä annetaan kirjalliset perustelut yleisarviolle. Yksittäisten arviointikohtien numeerista arviota ei erikseen perusteella, vaan pisteiden antaminen kaikissa kohdissa perustuu arvioijan harkintaan.

Todetaan vielä käytännöistä, että kutakin yksittäistä tutkimushanketta on arvioinut viisi eri arvioijaa. Yhteensä arvioijia on kymmenen eri arvioijaa, jotka arvioivat tutkimushankkeet itsenäisesti toisistaan riippumatta. Hyvinvointialueen tiedepalvelukeskus osoittaa arvioitavat hankkeet arvioijille siten, että arvioijien kokoonpano määräytyy satunnaisesti ja vaihtelee tutkimushankekohtaisesti.

Tutkimushankkeet asetetaan arviointien perusteella muodostuneiden mediaanipisteiden perusteella paremmuusjärjestykseen, jossa kyseisessä hakuluokassa eniten mediaanipisteitä saanut hakija on ensimmäisenä. Jaettavan VTR-rahoituksen määrä vaikuttaa siihen,

missä menee rahoitusta saavien tutkimushankkeiden ja toisaalta saamatta jäävien tutkimushankkeiden mediaaniraja. Toimikunta on arvioinut tutkimushankkeiden rahoittamisen kannalta järkeväksi myöntää enemmän rahoitusta niihin tutkimushankkeisiin, jotka menestyvät arvoinnissa sen sijaan että se jakaisi niukkaa tutkimusrahaa tasajaolla laajasti hakijoille.

4 Oikaisuvaatimuksen arviointi

Oikaisuvaatimus perustuu keskeisesti siihen, että tutkimushankkeen arvioijat ovat antaneet oikaisuvaatimuksen tekijän mukaan liian vähän pisteitä tietyissä arviointikohdissa. Arviointikohdissa, jotka perustuvat STM:n asetuksen painoalueisiin, eräät arvioijat ovat katsoneet, että tutkimushanke ei kohdistu kyseiselle painoalueelle. Lisäksi kolmessa muussa arviointikohdassa eräät arvioijat ovat antaneet vähemmän pisteitä kuin muut arvioijat

Todetaan arviointia koskevista säännöksistä, että VTR-rahoituksen myöntöperusteista on säädetty niukasti lainsäädännössä ja käytännössä hakemusten arvoinnin yksityiskohdat perustuvat hyvinvointialueen ohjeistukseen.

Tutkimushankkeiden arvioinnista voidaan todeta, että hankkeiden arviointi perustuu keskeisesti VTR-rahoitusta hakevan laatimaan ja hakemuksen osana toimittamaan tutkimussuunnitelmaan, jonka muotoa ja sisältöä ei ole lainsäädännössä sitovasti säädetty. Tutkimussuunnitelma ei vertaudu sellaiseen asiakirjaan, jonka sisältämät tiedot voivat olla automaattisesti peruste velvoittavaan tai oikeuttavaan viranomaisen päätökseen vastaavalla tavalla kuten esimerkiksi vaikka veroilmoituksen tiedot ovat suoraan verotuspäätöksen perusteena. Tutkimussuunnitelman perusteella tehtävään hakemuksen arviointiin ja pisteytykseen sisältyy tämän perusteella tulkinnanvaraa.

Tutkimushankkeiden pisteytyksistä voidaan todeta, että kaikki arvioijan pisteytykset perustuvan aina arvioijan omaan harkintaan. Arviointiohjeessa kuvataan arviointiasteikot ja niiden selitys sekä STM:n painoalueiden sisältöä, mutta kaikki pisteytyksiin johtavat sisältökuvaukset sisältävät jo sellaisenaan tulkinnanvaraisia ja harkinnanvaraisia elementtejä, jota voivat johtaa erilaisiin pisteytyksiin, kun niitä arvioidaan suhteessa hakemusasiakirjoihin ja suhteessa tutkimussuunnitelmaan. Tästä voi väistämättä seurata eroja samassa arviointikohdassa annettuihin eri arvioijien pisteytyksiin. Oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta tutkimuksesta voidaan todeta, että pistetyseroja on ollut myös muissa arviointikohdissa kuin niissä, johon oikaisuvaatimus perustuu.

Arvioinnissa noudetetaan arviointiohjetta, jonka mukaan pistetystä ei perustella ja ainoastaan yleisarvosanasta annetaan kirjallinen arvio.

Oikaisuvaatimuksen kohtena olevan päätöksen osalta todetaan, että arvioijat ovat toimineet harkintavaltansa antamissa rajoissa, jonka

perusteella tutkimussuunnitelmalle annetut pisteet ovat jääneet alle VTR-rahoituksen edellyttämän pisterajan.

Tervitutk 14.04.2026 § 5

Valmistelija(t)	Asiantuntija (YTA-tutkimusyhteistyö) Kristiina Nerg, puh. 044 717 4950, sähköposti kristiina.nerg(at)pshyvinvointialue.fi
Päätös	Alueellinen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta keskusteli tohtoritason tutkimushankehankemuksista ja hyväksyi puheenjohtajan esityksen mukaisesti.
Esittelijä	Eija Ruotsalainen puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tutkimustoimikunta keskustelee tohtoritason tutkimushankkeiden vuoden 2026 valtion tutkimusrahoituksen jaosta sekä tekee tutkimusrahoituspäätöksen puheenjohtajan esityksen mukaisesti. Tutkimustoimikunta huomioi päätöksenteossaan hakijoiden tilanteet ja hakuohjeen ”Valtion tutkimusrahoituksen (VTR) hakeminen vuonna 2026” -kirjaukset. Tutkimusrahoituksesta esitetään käytettäväksi 1 669 562 € (39,1 % kokonaisrahoituksesta) tohtoritason tutkimushankkeille. Rahoitusta myönnetään 43 tutkimushankkeelle, joka on 58,9 % tohtoritason 73 tutkimushankehakemuksesta.
Ennakkovaikutusten arviointi	-
Toimivallan peruste	Hallintosääntö § 18
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan liitteenä: Esityslistan oheisaineistona teamsissä: Tohtorihakuluokka, esitys Sähköpostikirjeenvaihto tiedepalvelukeskus/hakija 2_12.2.2026 Sähköpostikirjeenvaihto tiedepalvelukeskus/hakija 3_10.2.2026
Valmistelu	

Itä-Suomen yhteistyöalueella yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoitushaku toteutettiin 7.1.-6.2.2026. Määräaikaan mennessä hakemuksia tuli yhteensä 234. Näistä tohtoritason tutkimushankeluokkaan tuli 73 hakemusta (31 % kaikista hakemuksista). Edelliseen vuoteen verrattuna tohtoritason hakemusmäärä on kasvanut 10 hakemuksen verran.

Haku ja arviointi toteutettiin eTutkija-järjestelmässä. Hakemukset satunnaistettiin tiedepalvelukeskuksessa arvioijille. Ulkopuoliset arvioijat arvioivat hakemukset siten, että jokainen hakemus sai viisi (5) erillistä arviointia. Ulkopuoliset arvioijat pisteyttivät yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tavoitteet ja painoalueet hakijan hakemuksessa antamien tietojen perusteella.

Yksi tohtorihakuluokan hakijoista (hakija 2) ilmoitti käyttäneensä vuonna 2025 saamaansa rahoitusta saman vuoden lokakuussa 300 euroa. Lasku oli **hakijasta johtumattomista syistä** kirjautunut vuodelle 2026. Hän oli tehnyt rahoituksen käyttöönottoraportin 31.10.2025 mennessä.

Toinen tohtorihakuluokan hakijoista (hakija 3) ilmoitti käyttäneensä vuonna 2025 saamaansa rahoitusta saman vuoden joulukuussa 464 euroa. Lasku oli **hakijasta johtumattomista syistä** kirjautunut vuodelle 2026. Hän oli tehnyt rahoituksen käyttöönottoraportin 31.10.2025 mennessä.

Ote ohjeesta: "Valtion tutkimusrahoituksen (VTR) hakeminen vuonna 2026", s. 6-7: "Hakua edeltävänä vuotena rahoitusta saanut tutkija voi seuraavana vuonna hakea valtion tutkimusrahoitusta (VTR), jos tutkija on ottanut saamansa rahoituksen käyttöön ja toimittanut käyttöönottoraportin tutkimustoimikunnalle samaisena vuonna 31.10. mennessä. Hakua edeltävänä vuotena rahoitusta saanut tutkija **ei** voi hakea seuraavana vuonna valtion tutkimusrahoitusta (VTR), jos tutkija ei ole ottanut saamaansa rahoitusta käyttöön, mutta on raportoinut tutkimustoimikunnalle samaisena vuonna 31.10. mennessä, miksi rahoitusta ei ole käytetty."

Tutkimustoimikunta huomioi päätöksenteossaan edellä mainitut hakijoiden tilanteet ja hakuohjeen "Valtion tutkimusrahoituksen (VTR) hakeminen vuonna 2026" -kirjaukset.